

РЕШЕНИЕ

№ 144

гр. София, 03.02.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 14-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на седми декември през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Ася Събева

Членове: Елена Тахчиева
Кристина Филипова

при участието на секретаря Красимира Г. Георгиева
като разгледа докладваното от Елена Тахчиева Въззивно гражданско дело № 20211000500592 по описа за 2021 година

Производството е по чл. 258 и сл. ГПК.

Образувано е по въззивна жалба на Прокуратура на РБ против решение от 29.12.2020г. по гр.д. № 7227/2020г. на Софийски градски съд, 1-14 състав в осъдителната му част, в която е осъдена на осн. чл.49 ЗЗД да заплати на И. Н. К. сумите от 50 000лв и 30 000лв, представляващи обезщетения за неимуществени вреди, търпени в резултат на смъртта на Е. В. Б. и К. Н. К. в причинна връзка с непривеждане в изпълнение на наказание лишаване от свобода на Р. Ж. А. за период от осем години, наложено с присъда по НОХД № 413/2008г на СОС, ведно със законната лихва върху присъдените главници от 01.01.2018г. до окончателното им изплащане, както и направените в производството разноски.

Въззивникът – ответник ПРБ чрез процесуален представител поддържа неправилност на решението в обжалваните му осъдителни части. Твърди, че са неправилни изводите на съда относно материалната легитимация на ответника, тъй като с разпоредбата на чл.416, ал.2 НПК дейността по задържане на осъдинеия и отвеждането му до местата за изтърпяване на наказание е възложена в тежест на службите на МП и органите на МВР /чл.418 НПК/. Неправилно на следващо място бил формиран извод за противоправно поведение на длъжностни лица, осъществяващи надзор, защото те нямат задължение непрекъснато да дават указания на пряко отговорящите за издирвателните мероприятия лица, ако няма нови данни и обстоятелства във връзка с издирваното лице, които да налагат извършване на нови дейности. На следващо място се твърди, че органите на прокуратурата

са изпълнили всички необходими действия /и изброени в жалбата дейности/ по привеждане на присъдата в изпълнение, в това число своевременно е изготвено писмо до ОЗ „Охрана“ при МП с указания за задържане на осъденото лице, а в следствие е осъществяван периодичен контрол върху издирвателните мероприятия чрез периодично изпращани писма до органите в структурата на МВР. Неправилни фактически били и изводите на съда, че в периода 2013-2014г не са извършвани действия, способстващи разследването, които се опровергавали от наличието на писмени доказателства за размяна на кореспонденция между прокуратурата и органите на МВР относно издирвателните мероприятия, включително посещения на последен известен адрес, установяване на роднинска и приятелска връзка на осъдения и разпит на негови роднини и познати, оперативно наблюдение на известно жилище и разпит на живущи, запитвания до НАП и НЗОК, а освен това и през 2015г са направени справки от НБД и е издадена европейска заповед за арест. Осъденото лице било обявено за издирване с телеграма от 8.09.2009г на ГД КП още преди влизане в сила на присъдата, а през 2010г телеграмата вече е актуализирана. На следващо място се поддържат оплаквания против изводите на съда за наличие на причинна връзка между поведението на длъжностни лица от прокуратурата и настъпилия вредоносен резултат – посегателството върху живота на близките на ищеца от осъденото лице, и че евентуално /ако тези доводи във връзка с материалните предпоставки по чл.49 ЗЗД не бъдат възприети/ присъденият размер на обезщетенията е прекомерен в нарушение на чл.52 ЗЗД. И на края се сочат за неправилни изводите на съда, че заявеното като евентуално възражение за давност е неоснователно, тъй като давностният срок по чл.114 ал.1 ЗЗД започва от датата, на която вземането е изискуемо, а при непозволено увреждане от датата на деликта, като в този случай началният момент бил влизане в сила на осъдителната присъда по НОХД № 413/2008г. на СОС на 22.12.2009г.

В срок е постъпил отговор от въззиваемия-ищец чрез пълномощник, с който се правят подробни възражения против оплакванията в жалбата и се иска потвърждаване на решението в обжалваната му част.

Софийският апелативен съд, след като обсъди доводите на страните и прецени събраните по делото доказателства, приема следното:

Решението е валидно и допустимо в обжалваната му осъдителна част, в която Прокуратура на РБ е осъдена да заплати на осн. чл. 49 ЗЗД на И. Н. К. сумите от 50 000лв и 30 000лв, представляващи обезщетения за неимуществени вреди, търпени вследствие смъртта на неговата майка и сестра /чл.269 и сл.ГПК/. В отхвърлителната си част решението не е обжалвано и е влязло в сила.

Предмет на разглеждане пред първата инстанция са били искове по чл.49 ЗЗД за компенсиране на неимуществени вреди, настъпили в причинна връзка с противоправно поведение на служители на ответника, в чиито правомощия е възложен надзор по привеждане в изпълнение на влязла в сила присъда. Като правораждащи факти са изтъкнати следните обстоятелства: вреди /морални и душевни страдания/ вследствие умишленото умъртвяване на близки на ищеца /майка, сестра и племенница/ от осъдено лице с влязла в сила присъда, настъпили в причинна връзка с противоправно бездействие на прокурори,

които не са осъществили ефективен надзор за привеждане на присъдата в изпълнение /необосновано забавяне в контрола по издирване на лицето и изпълнение на присъдата/, вследствие на което осъденият вместо да изтърпява наказание е бил на свобода и извършил друго тежко престъпление, умъртвявайки близките на ищеца.

В срока за отговор ответникът оспорва исковете по основание, с подробни възражения, че не е материално легитимиран да отговаря по тях, евентуално противопоставя обстоятелни доводи против наличието на противоправно поведение, поддържайки, че осъществени всички необходими дейности от компетентността на прокуратурата, и че няма пряка причинна връзка, евентуално, че присъдените обезщетения са в нарушение на чл.52 ЗЗД.

По фактите няма спор и пред първата инстанция е изяснено, че ищецът е син на Е. В. Б. и брат на К. Н. К. – две от лицата, които са били умишлено умъртвени с огнестрелно оръжие от Р. Ж. А., спрямо когото е прекратено наказателното преследване поради смърт на дееца с постановление от 16.04.2019год. по ДП № 513, ЗМК-5/2018г. по описа на СДВР, пр. пр. № 49/18год., по описа на СГП /л. 21/ за престъпление по чл. 199 НК, за това, че на 01.01.2018 г. в гр. Нови Искър, общ. София умишлено е умъртвил пет лица, сред които роднините на ищеца – майка, сестра и племенница – още невръстно дете.

От представените писмени доказателства се установява, че извършителят е лице с висока обществена опасност – осъждан за умишлени престъпления против личността - с присъда от 13.05.2009год. по НОХД № 413/2008год. на Софийски окръжен съд по чл. 149, ал. 5 - т. 3 вр. ал. 1 вр. чл. 29, ал. 1 - б. „а“ от НК за блудство с лице от женски пол ненавършило 14-години в с. ***, при условията на опасен рецидив, за което му е наложено наказание лишаване от свобода за осем години при първоначален „строг“ режим на изтърпяване. Присъдата е потвърдена с решение от 10.07.2009год. по ВНОХД № 414/2009год. на Софийски апелативен съд и с решение от 22.12.2009год. по н.д. № 521/2009год. на ВКС, II Н.О /л. 157/. Извършителят е бил осъждан с присъда от 13.07.1998год. по НОХД № 3281/1997г. на СРС за виновен в и извършване на престъпление по чл. 152, ал. 1, т. 2 от НК /изнасилване/, което обстоятелство се установява от представеното свидетелство за съдимост.

По делото не е спорно, че влязлата в сила присъда от 13.05.2009год. по НОХД № 413/2008год на СОС, с която на извършителя е наложено наказание осем години лишаване от свобода не е била приведена в изпълнение в продължение на повече от осем години до смъртта на осъденото лице на 7.01.2018г.

В приложената в препис пр. пр. № ДП-3/2010г. за надзор на присъда по НОХД № 413/2008год. се установява, че при образуване на преписката са предприети първоначални действия в изпълнение на глава 32 от НПК, но анализа на съдържащите се в нея материалите потвърждава извода на първата инстанция, че размяната на еднотични писма за резултатите от издирването на осъденото лице в продължение на години не отговарят на изискванията за достатъчност, ефективност и полезност на издирвателните дейности, които обективно биха могли да доведат до резултат. Правилни също са констатациите, че

осъденият е обявен за общодържавно издирване на 08.09.2010г повече от девет месеца след влизане в сила на присъдата и независимо от постъпилата информация, че не е открит на постоянния си адрес и няма установени лица от роднински или приятелски кръг, които да способстват за откриването му. Всички извършвани дейности от органите на прокуратурата фактически се свеждат до изискване и регистриране на информация относно издирването на лицето чрез еднотипни методи - посещение на постоянен адрес, който отдавна е напуснат и беседи с роднини, с които няма връзка. Постъпвалите през дълги интервали от време и в продължение на години данни от органите на МВР, че лицето не е открито посредством същите очевидно неефективни в случая методи не са станали повод на органа по надзор в нито един момент да реализира правомощията си чрез указания за други издирвателни мероприятия /както е посочила първата инстанция справки от НБД, проследяване на банкови операции, информация от базата данни на мобилни оператори и др./. Всички тези обстоятелства сочат на бездействие и формално отношение на прокурорите към служебните им задължения, въпреки че се касае за осъден с висока степен на обществена опасност – извършил тежки умишлени престъпления в условията на редидив. Горните изводи се потвърждават и от издадената пет години по късно европейска заповед за арест от 22.06.2015г., чието полезно действие след толкова дълъг период е ограничено, а в случая и обективно не би дало резултат. Действително фактически неточна е констатацията на първата инстанция за пълно бездействие в период 31.01.2013г-05.03.2014г, когато видно от материалите по преписката е имало през интервали от месеци разменена кореспонденция с идентично съдържание. Посоченото обаче не е от естество да промени решаващите от правна страна изводи, че дейността на прокуратурата по изпълнение на наказанието е формална и не отразява реална ефективност, достатъчност и навременност на длъжностните лица, на които възложен контрол върху изпълнението на наказанията /чл.416 ал.2 НПК вр. чл.145 ЗСВ/.

В причинна връзка с бездействието на длъжностни лица в структурата на прокуратурата, на което по правна същност се приравнява формалното изпълнение на служебни задължения, са настъпили вреди, изразяващи се в морални страдания на ищеца от загубата на близки, чиито живот е престъпно отнет от осъдено лице, което към момента на извършване на убийството на 1.01.2018г е следвало да изтърпява наказание лишаване от свобода при строг режим.

Неоснователни са оплакванията в жалбата на прокуратурата против наличието на причинна връзка между между неефективното изпълнение на дейността по надзор и противоправното поведение на извършителя, от което е настъпил вредоносния резултат. Съгласно цитираното от първата инстанция решение № 9 от 02.02.2018 г. по гр. д. № 1144/2017 г., Г. К., III Г. О. на ВКС, към което се придържа и настоящият състав – в разрешението на поставен правен въпрос ВКС е обобщил, че причинната връзка е зависимост, при която деянието е предпоставка за настъпването на вредата, а тя е следствие на конкретното действие или бездействие на деликвента. Възможно е деянието да не е единствената причина за резултата, вредата, да е предпоставена от съвкупното въздействие

на множество явления/събития, едно от които е соченото в процеса за вредоносно такова, но това не изключва отговорността за деликт, а само определя нейния обем. В случая неефективната дейност по надзор върху влязлата в сила присъда е именно обуславящата причина /предпоставка/ за настъпване на вредоносния резултат, защото при навременното ѝ привеждане в изпълнение към момента на извършване на убийството – 01.01.2018год., осъденият е следвало да бъде в местата за изтърпяване на наказание при строг режим. Правилни са изводите, че присъдата по НОХД № 413/2008год. на СОС е влязла в сила с постановяването на решението от 22.12.2009год. по н.д. № 521/2009год. на ВКС, II Н.О, но срокът на наказанието лишаване от свобода, по аргумент от чл. 59 от НК, започва да тече от момента на задържането на осъдения, а не влизане в сила на присъдата. От пр.пр. № ДП-3/2010год. за надзор на влязла в сила присъда по НОХД № 413/2008год. е видно, че е изпратена от ОПСофия на СГП по делегация на 04.01.2010год., а СГП на ОЗ „Охрана“ при МП на 14.01.2010год., но конкретните действия по издирване и задържане на лицето са извършени на 19.01.2010г. Следователно осъденото лице би могло да бъде задържано най-ранно на тази дата и ако тя се приеме за началния момент, от който започва да тече изпълнението на наказанието лишаване от свобода за осем години, то към датата, когато е извършено престъплението на 01.01.2018г. наложеното наказание „лишаване от свобода“ не би било изтърпяно и съответно осъденият не би имал възможност да извърши процесното деяние. Но дори ефективното изтърпяване на наказанието да е започнали на 22.12.2009год. /постановяване на решението на ВКС/ и по този начин да бъде изтърпяно към 22.12.2017год преди датата на извършеното престъпление, този факт също не би прекъснал причинната връзка между противоправното бездействие на държавния орган и престъпния резултат, защото задължението за изпълнение на наложеното наказание съществува до изтичане на изпълнителската давност по чл. 82 от НК.

Абсолютно неоснователни са и поддържаните в жалбата доводи, че при привеждане в изпълнение на наложеното наказание „лишаване от свобода“, осъденият би могъл да бъде освободен предсрочно и отново да се стигне до същия противоправен резултат. Наказанието е установена от закона мярка на държавна принуда, налагана от съда на лице, извършило престъпление, което освен в засягане на определени права или интереси на деца и отражение на отрицателната оценка на държавата относно това лице и неговото деяние, има за цел да предотврати извършването на нови престъпления от него или от други неустойчиви членове на обществото, като въздейства върху тях възпиращо и поправително. В случая бездействието, респ. формалното изпълнение на служебни задължения по осъществяване на надзор е предпоставка да не се постигнат целите на наказанието по чл.36 НК –да се въздейства поправително върху осъденото лице, което само при постигнат положителен резултат би могло да бъде предсрочно освободено, но също и да се въздейства възпиращо, като му се отнеме възможността да извърши ново престъпление като се има предвид, че е рецидивист с трайно престъпно поведение. Поради това е осъществена съставата на непозволеното увреждане, като съгласно чл.45 ал.2 ЗЗД се презумира и виновно поведение, което ангажира гаранционно-обезпечителната отговорност на прокуратурата за компенсиране на вреди.

Неоснователни са оплакванията за нарушение на материалния закон /чл.52 ЗЗД/ поради неотчитане на всички от значение обстоятелства за обема на вредите, включително и икономическата конюнктура в страната. От събраните пред първата инстанция доказателства категорично се установяват тежките психо-травменни изживявания на ищеца от загубата на най-близките си хора, чиито живот е престъпно отнет в резултат на умишлено престъпление. От свидетелските показания, депозиран пред първата инстанция се изяснява, че ищецът е бил в много близки отношения със своята майка и по-малка сестра, които олицетворявали за него семейството. За сестра си лично полагал грижи в по-зряла възраст, а тя му помогнала в тежък за него момент, когато имал здравословен проблем. Испитвал чувство за вина, че не е могъл да се сдобие с общинско жилище, за да бъдат защитени при него, на погребението бил сринат и след инцидента цялостно променил поведението и мирогледа си – затворил се в себе си и изолирал напълно, започнал да употребява често алкохол, за да подтисне мъката по близките и липсата на семейство. Гласните доказателствени средства кореспондират с изводите на СПЕ, която определя състоянието на ищеца като емоционално нестабилно с прояви на отчаяние, тревога и апатия вследствие на преживени стресогенни събития, които травматични изживявания не са преодолен и продължават да сочат повишено ниво на стрес и фрустрация. Обсъдените доказателства правилно са ценени при определяне обема на вредите и обосновават по размер присъдените от първата инстанция обезщетения от 50 000лв и 30 000лв, тъй като увреденото лице е преживяло изключително силни по интензитет страдания, влошили психическото му състояние и цялостния му начин на живот и мироглед вследствие загубата на най-близките хора, чиито живот е отнет в резултат на умишлено престъпление.

И на края неоснователни са оплакванията против изводите на съда във връзка с началния момент на погасителната давност, която за вреди от непозволено увреждане е 5 години и тече от извършване на деликта. Действително противоправното бездействие в причинна връзка с противоправния резултат датира от по-ранен момент, но фактическият състав на непозволеното увреждане е налице тогава, когато вредоносните последици са положително проявени, а това именно е момента на извършване на престъплението.

В обобщение, поради съвпадане в изводите на двете инстанции решението в обжалваните му осъдителни части ще подлежи на потвърждаване, при който изход на спора няма основание да се изменят присъдените от първата инстанция разноски.

Пред настоящата въззовна инстанция право на разноски ще има само въззиваемия ищец по правилата на чл.78 и сл.ГПК, който е бил представляван при условията на чл.38 ал.2 ЗАдв. и на адв. А. ще се следва възнаграждение в предвидените в НМАВ №1/2004г в действащата й редакция размер – 2930лв.

С оглед на изложеното, САС

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение от 29.12.2020г. по гр.д. № 7227/2020г. на Софийски градски съд, 1-14 състав в обжалваните му осъдителни части.

ОСЪЖДА Прокуратура на РБ да заплати на адвокат Я.С.-А. на осн. чл. 38, ал.2 ЗАдв. възнаграждение за процесуално представителство пред въззивна инстанция в размер на 2930лв.

Решението подлежи на обжалване в 1-месечен срок от връчване препис на страните пред ВКС при наличие на предпоставки по чл.280 ГПК.

Председател:

Членове: 1.

/с особено мнение/

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____